

Aan: gemeenten en ketenpartners

Datum	25 maart 2020	Telefoon	06-1830 7719
Onze referentie	-	E-mail	awitteveen@vrnhn.nl
Uw referentie	-	Bijlage	
Uw bericht van	-	Onderwerp	Voortgang project

Beste ketenpartner,

Graag informeren wij u over de voortgang van het project 'Aanpak verwarde personen met een veiligheidsrisico' (ook wel 'de 1%-groep' genoemd).

Aanloop

Vanwege verontrustende signalen van enkele gemeenten en ketenpartners uit het zorg- en veiligheidsdomein over een toename aan personen met verward of onbegrepen gedrag die een (zeer hoog) veiligheidsrisico vormen, is eind 2018 in opdracht van de Stuurgroep personen met verward gedrag van de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord (NHN) gestart met het project 'Aanpak verwarde personen met een veiligheidsrisico'.

De doelgroep kenmerkt zich onder andere door problemen op het gebied van politie en justitie, psychisch welzijn/verstandelijke beperking, wonen, dagbesteding en middelengebruik. Vaak is de doelgroep moeilijk te motiveren voor of toe te leiden naar passende hulpverlening.

De projectdoelen zijn verbetering van de leefomstandigheden voor de doelgroep en vermindering van overlast, (escalatie)gevaar en maatschappelijke kosten. Na een uitgebreide inventarisatie van verbeterpunten is in het najaar van 2019 begonnen met de uitvoering van een verbeterde aanpak.

Stip op de horizon

Onze stip op de horizon is dat er bij de afloop van dit project eind 2021 sprake is van een toereikende infrastructuur, die bestaat uit:

- een werkwijze bij het Zorg- en Veiligheidshuis Noord-Holland Noord (ZVH NHN), waarbij flexibel kan worden op- en afgeschaald naar een intensieve, persoonsgerichte en levensloopbestendige aanpak;
- een pragmatisch bestuurlijk gremium om vastgelopen casuïstiek samen op te lossen;
- de aanwezigheid van regionale hoog beveiligde overbruggingsplekken (beveiligingsniveau 3 en 4) voor acute, risicovolle casuïstiek;
- de aanwezigheid van voldoende maatwerkvoorzieningen voor mensen die niet (volledig) zelfstandig of in een reguliere woonkern kunnen wonen (sociaal pensions, 'Skaeve Huse' etc.)

Voortgang

Grofweg zijn er twee verbeterlijnen ingezet:

1. *Persoonsgerichte Aanpak (PGA)*

Voor (om te beginnen) 45 personen wordt een langlopende, intensieve PGA ontwikkeld. Kernelementen daarvan zijn: een gemeenschappelijke casusanalyse, stevige procesregie, langdurige en intensieve monitoring (levensloopbenadering) en maatwerk, waarbij alle betrokken ketenpartners nauw samenwerken en een aandeel hebben en waar nodig 'out of the box-oplossingen' weten te bedenken.

Op dit moment zijn 31 van de 45 casussen opgestart. Aangezien de capaciteit van de procesregisseurs van het ZVH recent is versterkt, worden ook de andere casussen komende periode ingepland. Daarnaast is een reservelijst aangelegd, waarop mensen staan die bijvoorbeeld in de PGA kunnen worden opgenomen als de lopende PGA van iemand stopt. Dit is ook in lijn met de beoogde werkwijze, waarbij mensen die vanwege zorgwekkend gedrag al langere tijd bij ketenpartners in beeld komen en in ICO's worden besproken in de PGA kunnen worden opgenomen. En vice versa, waarbij de PGA van mensen die al langere tijd stabiel zijn naar een minder intensief niveau kan worden afgeschaald.

Over de nu lopende PGA-casuïstiek kan worden gemeld dat de eerste voorzichtige resultaten worden behaald. Betrokken gemeenten en ketenpartners tonen doorgaans veel betrokkenheid en inzet om echt samen te werken en tot (soms onorthodoxe) oplossingen te komen. Op casusniveau is een aantal mensen goed ingebed in een zorgtraject en afgelopen periode veel minder of niet bij de politie in beeld gekomen. Voor een drietal mensen is het gelukt om na een lange periode van dakloosheid met vereende krachten een woonplek te realiseren. Deze resultaten zijn in de korte tijd relatief succesvol, maar terugval ligt in algemene zin op de loer en is een realiteit. We hopen dit te ondervangen met een levensloopbenadering.

Toch zijn er ook nog genoeg verbeterpunten, die in het vervolg van de pilot aandacht behoeven:

1. De planning van de PGA-overleggen verloopt nog erg ad hoc, waardoor ketenpartners soms driemaal in een week voor verschillende casussen naar het ZVH komen. Om dit te verbeteren, starten we vanaf deze periode met een vaste werkstructuur. Overleggen worden per regio of gemeente geclusterd en ingepland op een vast dagdeel in de maand. Bijvoorbeeld: we bespreken achtereenvolgens drie casussen uit Alkmaar, waaraan een aantal vaste partijen deelnemen, op de laatste donderdagmiddag van de maand.

2. Het PGA-format dat we gebruiken om bij de start een gemeenschappelijke casusanalyse te maken wordt wisselend ingevuld. Ook wordt het format na invulling nog onvoldoende als leidraad bij de vervolgoverleggen gebruikt. Ter verbetering voor de korte termijn worden het format en de instructies aangescherpt. Ook wordt in de casuoverleggen meer stilgestaan bij een aantal leefgebieden: politiemeldingen, zorginterventies, huisvesting en financiën, zodat de effectiviteit van de interventies beter kan worden gemonitord. Voor de iets langere termijn wordt beoogd om te gaan werken met een registratie- en monitoringsysteem dat is ontwikkeld voor de Ketenveldnorm 'Levensloopbenadering'. In dit systeem zijn onder andere de 'zelfredzaamheidsmatrix' en het risicotaxatie-instrument 'FARE' opgenomen. Het maakt het functioneringsniveau en de risicogebieden van de betrokken persoon alsook de (effectiviteit van) interventies op de verschillende leefgebieden goed inzichtelijk. Recent is subsidie aangevraagd bij

Zon-MW om dit systeem op te nemen als onderdeel van de PGA-pilot. De beoordeling van de aanvraag vindt ten gevolge van de Coronacrisis op z'n vroegst pas in juni plaats.

3. Vanuit enthousiasme wordt soms te snel gehandeld. Voor handen zijnde oplossingen op bijvoorbeeld het gebied van woonruimte worden te voortvarend ter hand genomen, waarmee soms wordt voorbijgegaan aan de wensen en behoeften van de persoon zelf. We hebben gemerkt dat eigen regie en tempo en het actief kunnen meedenken van groot belang zijn voor het welslagen van een traject. Daarnaast wordt in de snelheid weleens vergeten om gemeenten of ketenpartners die een rol gaan spelen in een traject tijdig bij de aanpak te betrekken. Bijvoorbeeld: een gemeente waar een PGA-cliënt zich gaat vestigen, wordt hierover pas laat geïnformeerd en is daardoor niet meer in staat om actief mee te denken over een goede inbedding van diegene. Het is van belang in de PGA-casussen goed na te denken wanneer welke ketenpartner proactief betrokken moet worden.

2. Project 'Maatwerkvoorzieningen'

Uit de eerdere inventarisatie van verbeterpunten en uit de lopende PGA-casuïstiek is het tekort aan toereikende, lokale en regionale maatwerkvoorzieningen voor de doelgroep als een groot knelpunt naar voren gekomen. Dit betreft voorzieningen als hoog beveiligde overbruggingsplekken (niv. 3 en 4), time out-plekken, sociaal pensions en woonvoorzieningen voor mensen die niet in een reguliere wijk of woning kunnen wonen (bijv. Skaeve Huse/containerwoningen).

In september 2019 is gestart met het project 'Maatwerkvoorzieningen'. Doelen van dit project zijn:

1. het in kaart brengen van de in de regio aanwezige en ontbrekende maatwerkvoorzieningen voor de doelgroep;
2. het vinden van oplossingen binnen het aanwezige aanbod voor de lopende PGA-casussen (circa 80% van de 45 casussen heeft een woonprobleem);
3. het leveren van een bijdrage aan de realisatie van die voorzieningen, waaraan het in de regio NHN ontbreekt.

Allereerst is begonnen met een gedetailleerde inventarisatie van de bestaande voorzieningen in de regio NHN. Aanbieders is onder meer gevraagd waar welke voorzieningen voor de doelgroep beschikbaar zijn, wat deze voorzieningen concreet bieden en welke harde (financiën, indicatiestelling etc.) en zachte (samenwonen, middelengebruik, huisdieren etc. toegestaan?) voorwaarden er gelden.

Onder gemeenten en ketenpartners blijkt een grote behoefte te zijn aan een dergelijke inventarisatie. Het verdient aanbeveling deze lijst in de toekomst up to date te houden en vanuit een centraal punt op het schaalniveau van de Kop van Noord-Holland, Regio Alkmaar en West-Friesland te gebruiken bij de bredere toeleiding van cliënten naar passende voorzieningen.

Het bestaande aanbod is vervolgens vergeleken met de behoeften die uit de eerdere inventarisatie van verbeterpunten en uit de lopende PGA-casuïstiek naar voren kwamen. Op basis daarvan kan gesteld worden dat er een behoefte is aan:

- Een aantal hoog beveiligde (overbruggings)plekken (beveiligingsniveau 3 en 4) voor acute en risicovolle casuïstiek, ofwel mensen die gevaarlijk (kunnen) zijn en een hoge mate van toezicht en structuur en (soms) een prikkelarme omgeving nodig hebben. De regio NHN voorziet tot en met

niveau 2 en het landelijke aanbod voor hoger beveiligde plekken is beperkt en voor ketenpartners uit de regio NHN soms moeilijk toegankelijk.

- Sociaal pensions, ofwel een laagdrempelige woonvoorziening met 24/7 begeleiding in de nabijheid voor ondersteuning, controle en sociaal contact. Dit is bedoeld voor een deel van de doelgroep, die niet zelfstandig een huishouden kan voeren, maar geen intensieve vorm van behandeling of begeleiding nodig heeft.
- Beschermd wonen- of Housing First voorzieningen, waar mensen begeleiding en/of behandeling kunnen ontvangen.
- Woonplekken buiten reguliere woonkernen, ook wel bekend als 'Skaeve Huse' of containerwoningen. Een klein deel van de doelgroep heeft een plek, waar er geen directe burens of prikkels zijn en er weinig overlast kan worden veroorzaakt.

De uitkomsten van de inventarisatie van aanwezige en benodigde voorzieningen en een bijbehorend plan van aanpak worden in een rapport verwerkt dat eind april wordt uitgebracht.

Intussen worden de bevindingen al in verschillende bestuurlijke overleggen gepresenteerd (zie ook verderop) en wordt input opgehaald voor verdere invulling van het plan van aanpak. Om diezelfde reden vinden er in deze periode vanuit het project 'Maatwerkvoorzieningen' gesprekken plaats met woningbouwverenigingen en zorgpartners. Bekeken wordt welke concrete mogelijkheden en initiatieven er lokaal en regionaal zijn, die op korte termijn met gemeenten en in de regionale portefeuillehouders overleggen sociaal domein (overleg van wethouders sociaal domein per regio) kunnen worden besproken. Daarbij is een belangrijk onderwerp het aantal benodigde plekken van de verschillende voorzieningen. Vanuit het project is hierop deels zicht. Aangezien bovengenoemde plekken voor meer mensen beschikbaar zouden kunnen worden gesteld dan alleen voor de doelgroep, is een breder inzicht in het benodigde aantal plekken van de specifieke voorzieningen van belang.

Bestuurdersbijeenkomst

Afgelopen februari is vanuit het project 'Aanpak verwarde personen met een veiligheidsrisico' een tweede bijeenkomst voor bestuurders georganiseerd. Er was sprake van een goede opkomst en constructieve sfeer. Aanwezig waren de burgemeesters van Hoorn (vz. Commissie Zorg en Veiligheid) en Heiloo (Stuurgroep lid), wethouder sociaal domein Heerhugowaard (lid Commissie ZenV) en bestuurders van de Veiligheidsregio NHN, GGZ NHN, Politie, Openbaar Ministerie, Brijder Verslavingszorg (Parnassia), GGD Hollands-Noorden, Esdégé-Reigersdaal, dnoDoen, Leger des Heils, Leviaan, Fivoor Reclassering, VGZ Zorgkantoor en alle woningcorporaties in NHN en een afvaardiging van de ministeries van Justitie en Veiligheid en Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

De deelnemers werden geïnformeerd over de voortgang van de PGA-pilot en het project 'Maatwerkvoorzieningen'. Aansluitend gingen zij in gesprek aan de hand van de volgende stellingen:

1. 'In de regio NHN organiseren we een vast gremium, waarin bestuurders van regionale instellingen uit het zorg- en veiligheidsdomein zitting nemen. Als een casus vastloopt wordt naar dit gremium opgeschaald. Het devies luidt: we lossen dit op en doen dit gezamenlijk, ook als we soms over de grenzen van ons instellingsbeleid heen moeten gaan.'
Onder de aanwezigen was er groot draagvlak hiervoor. De Stuurgroep aanpak personen met verward gedrag heeft de uitwerking hiervan inmiddels ter hand genomen.

2. 'Gezamenlijk organiseren ketenpartners in de regio NHN een flexibel aanbod van enkele hoog beveiligde zorgplekken, die als overbrugging kunnen dienen in de zoektocht naar een passende hoog beveiligde zorgplek elders in het land. We verkleinen zo de acute afhankelijkheid van instellingen elders in het land.'

GGZ NHN is bezig met het onderzoeken van de mogelijkheden hiertoe en het verstevigen van de samenwerking met een aantal landelijke aanbieders van dergelijke zorg, met wie mogelijk 'een preferred partnership' kan worden aangegaan. Mede op basis van hetgeen ter sprake kwam neemt GGZ NHN het initiatief om dit meer gezamenlijk vanuit de regio te organiseren en partijen als Esdégé-Reigersdaal en Brijder Verslavingszorg te betrekken.

3. 'Gemeenten, woningcorporaties en zorgaanbieders ontwikkelen en realiseren op korte termijn een aantal slimme, pragmatische oplossingen voor het huisvesten van mensen in alternatieve woonvormen, zoals sociaal pensions, Skaeve Huse en containerwoningen.'

Deze stelling leidde tot de meeste discussie, waarbij met name gemeenten aan de ene kant en woningcorporaties en ketenpartners uit het zorgdomein aan de andere kant verschillende inzichten over de (haalbaarheid en beheersing van) oplossingsrichtingen hebben. Het gesprek hierover krijgt een vervolg in de Commissie Zorg en Veiligheid. Vanuit het project 'Maatwerkvoorzieningen' wordt beoogd om hierin een aanjagende en verbindende rol te vervullen. Met woningbouwverenigingen en partners uit het zorgdomein wordt momenteel bekeken welke concrete mogelijkheden of initiatieven er reeds zijn, die met gemeenten kunnen worden besproken (zie ook eerder).

Afgesproken is de bestuurdersbijeenkomst in deze samenstelling jaarlijks tweemaal te herhalen.

Tot besluit

Het is goed om te merken dat er op bestuurlijk en uitvoerend niveau veel draagvlak is voor de verschillende onderdelen van het project. Alle betrokken partijen: gemeenten, ketenpartners uit het zorg- en veiligheidsdomein en woningbouwverenigingen ondersteunen de noodzaak van een verbeterde aanpak van de doelgroep en de voorgenomen oplossingsrichtingen en willen daaraan een actieve bijdrage leveren.

Zoals bij veel beleidsvoornemens en projecten ligt de uitdaging bij het vasthouden van dit commitment en de energie en bij het (durven te) ontwikkelen van concrete initiatieven. Met name op het gebied van benodigde maatwerkvoorzieningen zien wij een grote uitdaging voor gemeenten en betrokken partijen om gesprekken en ideeën om te zetten in concrete daden. We pakken deze handschoen graag samen op.

Als u vragen of opmerkingen heeft, kunt u contact met ons opnemen.

Arjen Witteveen

Projectleider 'Aanpak verwarde personen met een veiligheidsrisico'

T. 06-1830 7719 / E. awitteveen@vrnhn.nl

Anne Judith Apeldoorn

Projectleider 'Maatwerkvoorzieningen'

T. 06-3063 8160 / E. aapeldoorn@vrnhn.nl